

ΒΛΑΣΗΣ ΒΛΑΣΙΔΗΣ¹

Ο ΑΛΥΤΡΩΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Η αναζωπύρωση του Μακεδονικού Ζητήματος στις αρχές της δεκαετίας του 1990, με την κατάρρευση της Γιουγκοσλαβίας και τη δημιουργία της FYROM, έθεσε αυτό το τόσο πολύπλοκο ζήτημα σε νέες βάσεις. Αυτή τη φορά, ο πόλεμος διεξήχθη στον τομέα της επικοινωνίας με σκοπό τη δημιουργία εντυπώσεων. Εκτός από τα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης, η διαμάχη επεκτάθηκε και σε άλλα πεδία, άγνωστα σε παλαιότερες εποχές. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, το Διαδίκτυο κατακλύσθηκε από τις απόψεις των εμπλεκομένων στο Μακεδονικό. Ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, Σλαβομακεδόνες της Διασποράς, άτομα και φορείς του νεότευκτου κράτους που αργότερα ονομάσθηκε FYROM, άρχισαν να χρησιμοποιούν το Internet ως μέσο προβολής των θέσεών τους, ως μέσο ενημέρωσης και ως μέσο επικοινωνίας με τον υπόλοιπο κόσμο. Η ενέργεια αυτή αποδείχθηκε αρκετά επιτυχημένη, για τους λόγους που θα εξηγηθούν στη συνέχεια.

Θεωρητικό πλαίσιο

Το Διαδίκτυο αποτελεί ένα από τα πιο σημαντικά στάδια στον τομέα της επικοινωνίας του ανθρώπου. Έθεσε σε νέες βάσεις τον τρόπο με τον οποίο επικοινωνούν οι άνθρωποι και επανακαθόρισε τις σχέσεις των ανθρώπων με τα μέσα ενημέρωσης και τους οργανωμένους φορείς. Στην αρχή αντιμετωπίστηκε ως κάτι εξωτικό, με αποτέλεσμα να στρέψει πάνω του την προσοχή του κοινού αλλά και ερευνητών από τον χώρο των κοινωνικών επιστημών. Το αποτέλεσμα ήταν η παραγωγή πλήθους άρθρων γι' αυτό το θαυμαστό νέο μέσο, παρ' ότι ήταν εξαιρετικά δύσκολο να εκτιμηθεί η απήχησή του σε μακροχρόνια βάση.²

Ένα πρώτο ζήτημα που απασχόλησε τους θεωρητικούς ήταν η φύση και οι δυνατότητες του συγκεκριμένου μέσου και ένα δεύτερο η σημασία του μέσου και οι αλλαγές που θα επέφερε στον τομέα της επικοινωνίας. Για τα ανωτέρω ζητήματα γράφηκαν εκατοντάδες ή χιλιάδες άρθρα και εκδόθηκαν εκατοντάδες συλλογικοί τόμοι, κυρίως στον αγγλοσαξωνικό κόσμο. Και ήταν φυσικό, αφού η ίδια η πολιτική επικοινωνία δεν είχε μακροχρόνιο παρελθόν πριν την εμφάνιση του Διαδικτύου, ενώ υπήρχαν αρκετές διαφορετικές αντιλήψεις αναφορικά με την προσέγγιση και την αξιολόγηση των μέσων ενημέρωσης καθώς και του μηνύματος που αυτά εκπέμπουν.

Επομένως, ήταν λογικό η εμφάνιση του Διαδικτύου να προκαλέσει μια σειρά από αναλύσεις αναφορικά με τις αλλαγές που μπορούσε να επιφέρει στις ατομικές και κυρίως στις κοινωνικές σχέσεις. Εκείνο όμως που ενδιέφερε περισσό-

-
1. Ο Βλάσης Βλασίδης είναι Λέκτορας Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας στο Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας.
 2. William Melody, "Electronic Networks, Social Relations and the Changing Structure of Knowledge", στο David Crowley, David Mitchell (επιμ.), *Communication Theory Today*, Stanford California, Stanford University Press, 1994, σ. 255.

τερο ήταν εάν μπορεί το Διαδίκτυο να αλλάξει τον τρόπο πολιτικής έκφρασης ή ακόμη και να υποκαταστήσει τον τρόπο με τον οποίο εκφράζονται οι πολίτες σε ένα δημοκρατικό πολίτευμα. Έτσι, άλλοι αντιμετώπισαν το Internet ως το νέο δημόσιο βήμα έκφρασης,³ ως το μέσο που δίνει τη δυνατότητα στους πολίτες να καταστούν πιο ενεργοί,⁴ ενώ άλλοι διερεύνησαν τις δυνατότητες του μέσου για να απευθυνθεί ένα μικρό κόμμα στο ευρύ κοινό.

Πάντως, ανεξαρτήτως από την επαλήθευση ή τη διάψευση των θεωριών και των υποθέσεων εργασίας, το αποτέλεσμα ήταν στα τέλη του 20ού αιώνα ο κόσμος να προσδοκά από το Διαδίκτυο ο,τιδήποτε, όσο απίθανο κι αν φαινόταν ή ακουγόταν αυτό. Έτσι μια πληροφορία, ένα θέμα, μία άποψη που μπορεί να κυκλοφορούσε ευρέως και κατ' επανάληψη στο χώρο των άλλων ηλεκτρονικών μέσων ενημέρωσης (ραδιόφωνο, τηλεόραση) και δεν εύρισκε θέση στα δελτία ειδήσεων ή στις λοιπές ενημερωτικές εκπομπές, όταν αλιευόταν από το Διαδίκτυο αποκτούσε άλλη δυναμική για τα μέσα ενημέρωσης, τα οποία έσπευδαν να την αναμεταδώσουν και άλλη απήχηση είχε στο κοινό.⁵

Η διένεξη έκανε την εμφάνισή της αρχικά στο Usenet, δηλαδή στα εικονικά καφενεία όπου συχνάζαν χρήστες με ενδιαφέρον για ένα συγκεκριμένο αντικείμενο, θέμα ή χόμπι. Έτσι, στα fora αυτά άρχισαν να συχνάζουν χρήστες με εμφανές το ενδιαφέρον για το Μακεδονικό Ζήτημα, με τα πραγματικά τους ονόματα ή με ψευδώνυμα που παρέπεμπαν σε αυτό με το οποίο ήθελαν να ταυτιστούν ή να προωθήσουν.⁶ Έτσι δημιουργήθηκε το soc.culture.macedonia, το newsgroup. alt.news.macedonia κ.ά. Το είδος της πληροφορίας που χρησιμοποιούσαν για να προωθήσουν τις απόψεις τους, βασίσθηκε αρχικά σε προσωπικά βιώματα και εμπειρίες, σε πληροφορίες αναφοράς, σε κείμενα δημοσιογραφικά και επιστημονικά και σε εκθέσεις από μη κυβερνητικές οργανώσεις.

Επειδή δεν κατέστη εφικτό να λειτουργούν από κοινού άτομα ελληνικής και σλαβομακεδονικής καταγωγής, γι' αυτό και τελικά δημιουργήθηκαν δύο λίστες, η ελληνική Macedonia (Macedonia@husc.harvard.edu) και η σλαβομακεδονική Macedon (Makedon@ubvm.cc.buffalo.edu), οι οποίες ασχολούνταν κυρίως με τη διαμάχη γύρω από το Μακεδονικό. Σκοπός αυτού του διαχωρισμού ήταν η διάκριση και η ευδιάκριτη οριοθέτηση των δύο πλευρών. Βέβαια, παρατηρήθηκε σε μικρό βαθμό το φαινόμενο να υποβάλλουν αίτηση και να γίνονται δεκτά στις λίστες άτομα από την «αντίπαλη» εθνική κοινότητα, άλλοτε διότι πραγματικά επιθυμούσαν να παρακολουθούν τη λίστα για προσωπικούς, επαγγελματικούς ή επιστημονικούς λόγους, είτε για να λειτουργήσουν ως trolls, δηλαδή να συμμετέχουν στη συζήτηση με τέτοιο τρόπο, ώστε να μειώνεται η αποτελεσματικότητα της δράσης της λίστας.⁷

Η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας καθυστέρησε περισ-

3. Zizi Papacharissi, "The Virtual sphere: The Internet as a public sphere", *New Media and Society*, 4/1 (2002), σσ. 9-27.

4. Damian Tambini, "New Media and Democracy", The civic networking movement", *New Media and Society*, 1 (3), 1999, σσ. 305-329.

5. L. Clare Bratten, "Online Zealotry: La France du peuple virtuel", *New Media and Society*, 7 (4), 517-532.

6. Για τα ζητήματα ταυτότητας βλ. Judith S. Donath, "Identity and Deception in the Virtual Community", Marc A. Smith, Peter Kollock, (επιμ.), *Communities in Cyberspace*, London, Routledge, 1999, σσ. 38-39.

7. Για τα trolls βλ. Donath, όπ.π., σσ. 45-49.

σότερο από τις άλλες βαλκανικές χώρες να αποκτήσει τη δική της (επίσημη) παρουσία στο Διαδίκτυο. Το 1994-95, όταν ήδη υπήρχαν στο δίκτυο ακαδημαϊκοί φορείς και πανεπιστημιακά ινστιτούτα από άλλες χώρες, η FYROM έλαμπε διά της απουσίας της. Η καθυστέρηση αυτή οφείλεται στις νέες υποδομές που καλούνταν να αναπτύξει η χώρα μετά την ανεξαρτητοποίησή της, το ελληνικό εμπάργκο, τις συνεχείς διαμαρτυρίες των Ελλήνων χρηστών του Internet για τη χρήση του ονόματος Μακεδονία, του δηλωτικού mk, κλπ. και –όσο κι αν φαίνεται περίεργο– του εμπάργκο του ΟΗΕ προς τη Γιουγκοσλαβία.

Τη φωνή της FYROM στο Διαδίκτυο βοήθησε να ακουστεί και δυνατά μάλιστα το Open Foundation του Τζωρτζ Σόρος, το οποίο, στο πλαίσιο της ενίσχυσης των ιδιωτικών μέσων ενημέρωσης, έθεσε σε λειτουργία έναν server, μέσω του οποίου μπορούσαν να εμφανίζονται στο Internet μη κρατικά μέσα ενημέρωσης ή άλλες πηγές πληροφόρησης. Ιδιαίτερη σημασία είχαν τα χρηματικά κεφάλαια ύψους 25.000.000 δολαρίων που δαπάνησε το Open Foundation προκειμένου να αναπτυχθούν τα ιδιωτικά μέσα ενημέρωσης στη χώρα, να συγκροτηθούν μη κυβερνητικές οργανώσεις και να προωθηθεί η ιδέα της κοινωνίας των πολιτών. Μάλιστα, υπήρξε ο πρώτος φορέας που πραγματοποίησε αυτή τη δωρεά, αφού το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο έδωσε το πρώτο δάνειο στις αρχές του 1994. Το γεγονός αυτό είχε ως αποτέλεσμα η αγορά των ΜΜΕ να προσανατολισθεί προς τα αμερικανικά και όχι προς τα ευρωπαϊκά πρότυπα.⁸ Για να ενισχυθεί η όλη προσπάθεια, το Open Foundation προώθησε τη συνεργασία αυτών των επιχορηγούμενων φορέων με οργανώσεις Τύπου σε άλλες χώρες, προωθώντας παράλληλα το υλικό που παρήγαγαν αυτά τα μέσα ενημέρωσης σε άλλα Open Foundation και σε διεθνείς μη κυβερνητικές οργανώσεις στην Ευρώπη, στις ΗΠΑ και στην Αυστραλία.⁹ Τις παρεχόμενες δυνατότητες εκμεταλλεύθηκαν το Macedonian Information Center και το Macedonian Information and Liaison Service, τα οποία εξέδιδαν καθημερινά ένα δελτίο ειδήσεων στα αγγλικά που κάλυπτε εν συντομία την πολιτική σκηνή και πιο εκτενώς την εξωτερική πολιτική, την οικονομία, τον πολιτισμό και το ιστορικό παρελθόν της FYROM και το οποίο έστελναν μέσω του Διαδικτύου στους αποδήμους Σλαβομακεδόνες και σε μέσα ενημέρωσης στον Καναδά και την Αυστραλία.¹⁰

Με την ύφεση που γνώρισε το Μακεδονικό Ζήτημα μετά την υπογραφή της Ενδιάμεσης Συμφωνίας το 1995, αντίστοιχη ύφεση γνώρισε και η επισκεψιμότητα στις σελίδες που ασχολούνταν με το Μακεδονικό. Αρκετές σελίδες αδρανοποιήθηκαν και άλλες άλλαξαν αντικείμενο. Κάποιες όμως συνέχισαν να υφίστανται, ενώ με την πάροδο του χρόνου εμφανίσθηκαν και άλλες, οι οποίες δε βασίζονταν πλέον στον ενθουσιασμό των εθελοντών, αλλά στα δεδομένα της

8. Dona Kolar-Panov, "Macedonian Electronic Media from 1991 to 1999", *Medij. Istraz.* 5 (1), 1999, 5-18 στο www.mediaresearch.cro.net/text/05_1/01-0005-0005-0018.htm, downloaded στις 10 Οκτωβρίου 2002.

9. Ό.π. και University of Graz, *Country Reports on Media*. Ilo Trajkovski, Snezana Trpevska, Republic of Macedonia (FYROM), στο www-gewi.kfunigraz.ac.at/csbsc/country_reports/Media_Macedonia.htm downloaded στις 26 Ιουλίου 2001.

10. Το Macedonian Information Center (MIC) αποτέλεσε όργανο του World Macedonian Congress, υπό την διεύθυνση του Andoni Mitrev και του Vladimir Petreski, ενώ το Macedonian Information Liaison Service (MILS) ιδρύθηκε από το Ilinden Foundation and the Supporting Committee for the European Intergration υπό την διεύθυνση του Ljupco Naumovski.

επικοινωνίας. Άλλωστε, με τον καιρό και όσο αυξανόταν η επαφή του κόσμου με το Διαδίκτυο, γινόταν φανερό ότι η πηγή Internet έχανε την ιδιαιτερότητά της προς το ευρύ κοινό. Τη λύση φαίνεται πως επρόκειτο να δώσουν επιστήμονες επικοινωνιολόγοι που προσέδιδαν μεγαλύτερη σημασία στο μήνυμα και όχι τόσο στο μέσο, οι Ερμηνευτές (Hermeneutics). Έτσι χρειαζόταν να γραφούν κείμενα, τα οποία να συνοδεύονται από λοιπό οπτικοακουστικό υλικό (φωτογραφίες, βίντεο, γραφικά), ώστε αρχικά να τραβήξουν την προσοχή των χρηστών και να τους πείσουν ότι το μήνυμα της πηγής είναι σημαντικό, τόσο ώστε να καταστεί κτήμα τους και κτήμα των άλλων.¹¹

Το σλαβομακεδονικό Internet στον 21ο αιώνα

Από τα μέσα της πρώτης δεκαετίας του 21ου αιώνα, η κατάσταση στο σλαβομακεδονικό Internet δεν θυμίζει πολλά από τις πρώτες ηρωικές ημέρες της δεκαετίας 1992-1994.

Το περιεχόμενο

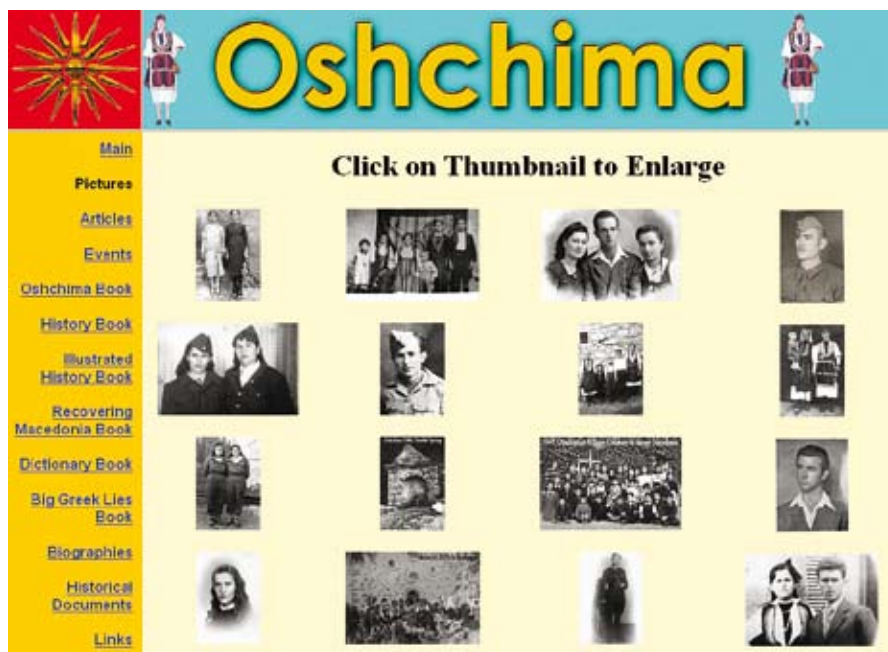
A. Τα κείμενα

Όλα σχεδόν τα sites περιέχουν κείμενα που ασχολούνται με το ιστορικό παρελθόν και εστιάζουν σε συγκεκριμένες ιστορικές περιόδους. Αρκετά κείμενα βασίζονται σε διηγήσεις. Λιγότερα είναι τα κείμενα που ασχολούνται με την αρχαιολογία, την πολιτιστική κληρονομιά και σπανίζουν πράγματι τα κείμενα από τον χώρο της κοινωνικής ανθρωπολογίας.

Τα κείμενα αυτά συνήθως αποτελούν αποσπάσματα κειμένων ήδη δημοσιευμένων σε βιβλία, περιοδικά και εφημερίδες. Σπάνια πρόκειται για κείμενα που γράφηκαν ειδικά για το Διαδίκτυο. Παλαιότερα, στη δεκαετία του 1990-2000, αρκετά κείμενα που χρησιμοποιούσαν οι Σλαβομακεδόνες στο Διαδίκτυο βασίζονταν σε αντίστοιχα ξένων συγγραφέων, κυρίως κοινωνικών ανθρωπολόγων, ιστορικών και δημοσιογράφων. Τα τελευταία χρόνια η κατάσταση παρουσιάζεται διαφορετική. Η πλειονότητα των κειμένων είναι γραμμένα με απλουστευτική γραφή, από καθημερινούς ανθρώπους που προέρχονται είτε από τη FYROM είτε –πιο συχνά– από την σλαβομακεδονική ομογένεια στην Αυστραλία και με καταγωγή από την ελληνική Μακεδονία. Τα πιο χαρακτηριστικά εξ αυτών είναι το «*History of the Macedonian People from the Ancient Times to the Present*» και το «*Macedonia. What went Wrong in the last 200 Years?*» του Christ Stefou (Risto Stefou) από το Τρίγωνο της Φλώρινας, το οποίο αρχικά δημοσιεύθηκε στη σελίδα του αδελφού του David Stefou (www.oshchima.com) μαζί με άλλες ιστορίες των ανθρώπων του χωριού.

Τα κείμενα του Stefou αναπαράγονται μέσω του www.unitedmacedonians.com.

11. Paul Ricoeur, *Hermeneutics and the Human Sciences: Essays on Language, Action and Interpretation*, Cambridge, Cambridge University Press, 1981 (μετάφραση: John B. Thomson), John B. Thomson, *Ideology and Modern Culture: Critical Social Theory in the Era of Mass Communication*, Cambridge, Polity Press, 1990.

org του Boris Mangon από το Τορόντο,¹² στο www.maknews.com,¹³ στο www.mymacedonia.net¹⁴ αλλά και στα wikibooks της FYROM, που –αναμφίβολα– εμφανίζουν μεγαλύτερη επισκεψιμότητα από οποιαδήποτε σελίδα που προέρχεται από τη γειτονική χώρα, όπως επίσης και στον κατάλογο του Google για την ιστορία της Μακεδονίας.¹⁵ Επίσης, εξαιρετικά δημοφιλές στο Διαδίκτυο είναι το βιβλίο *The Descendants of Alexander the Great of Macedon*, του Aleksandar Donski.

Τα περισσότερα κείμενα παλαιότερα ασχολούνταν με την εθνογένεση των Σλαβομακεδόνων κατά τον 19ο αιώνα και με την Εξέγερση του Ίλιντεν, ως κομβικού σταθμού για την εμφάνιση των Σλαβομακεδόνων στη σύγχρονη ιστορία. Οι μορφές του Γκότσε Ντέλτσεφ και του Κρστέ Μισίρκωφ ήταν πανταχού παρούσες. Σήμερα ελάχιστη προσοχή δίδεται στη συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Παρά το γεγονός ότι υφίσταται ειδική σελίδα για τον Krste Misorkon (www.misirikon.org), με πληθώρα κειμένων για τις διαφορές των Σλαβομακεδόνων από τα λοιπά σλαβικά έθνη, ωστόσο κανένα άλλο site δεν παραπέμπει για περισσότερες πληροφορίες στη σελίδα αυτή. Μάλλον δεν τους απασχολεί πλέον να γίνει κατανοητή από τη διεθνή κοινότητα η διαφοροποίησή τους από τους Βουλγάρους ή θεωρούν ότι ο στόχος αυτός έχει επιτευχθεί.

Η προσοχή των Σλαβομακεδόνων έχει μετατοπιστεί στο απώτερο παρελθόν, στην Αρχαιότητα. Τα τρία τελευταία χρόνια αυξάνονται τα κείμενα που ασχολούνται με την αρχαία Μακεδονία, από τη νεολιθική εποχή μέχρι τους επιγόνους του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Στόχος των κειμένων είναι να αποδειχθεί ότι το μακεδονικό παρελθόν δεν υπήρξε άρρηκτα δεμένο με το ελληνικό. Αντίθετα,

12. <http://www.unitedmacedonians.org/macedonia/>.

13. <http://www.maknews.com/html/articles.html#stefov>.

14. <http://www.mymacedonia.net/articles/part1.htm>.

15. Βλ. *History of the Macedonian People - The Rise of Macedonia* by Risto Stefov, στο http://mk.wikibooks.org/wiki/History_of_the_Macedonian_People_-_The_Rise_of_Macedonia, downloaded στις 13 Φεβρουαρίου 2007. Αλλά και http://www.google.com/Top/Society/History/By_Region/Europe/Macedonia/.

επιχειρείται να καταδειχθεί ότι οι αρχαίοι Μακεδόνες συνιστούσαν έναν εντελώς διαφορετικό λαό, με διαφορετική καταγωγή, διαφορετική ιστορική πορεία, διαφορετική πολιτική έκφραση, διαφορετικό πολιτισμό και διαφορετική γλώσσα από εκείνη των Ελλήνων.¹⁶ Η ενασχόληση με την αρχαία Μακεδονία πραγματοποιείται με σκοπό τη διαμόρφωση μιας ξεχωριστής μακεδονικής ταυτότητας, εντελώς διαφορετικής από την ελληνική, η οποία θα έχει ως αφετηρία την Αρχαιότητα και θα κινείται στην ιστορική πορεία της παράλληλα με την ελληνική, αλλά πάντοτε διακριτή και διαφοροποιημένη. Φαίνεται πως δεν αρκεί πλέον η τοποθέτηση της εθνογένεσης στα μέσα του 19ου αιώνα, ούτε η μέχρι πρότινος διασταλτική θέση για την εθνογένεση την εποχή της εγκατάστασης των σλαβικών φύλων στα Βαλκάνια. Αντίθετα, η δημιουργία μιας ξεχωριστής «μακεδονικής ταυτότητας», ήδη από την Αρχαιότητα, διευκολύνει τους Σλαβομακεδόνες να γίνουν αποδεκτοί ως απ' ευθείας απόγονοι των αρχαίων Μακεδόνων και της ιστορικής συνέχειάς τους και να αρνηθούν οποιαδήποτε νομιμότητα σε άλλον λαό να εγείρει δικαιώματα στη μακεδονική κληρονομιά.¹⁷

◀▲ Από την ιστοσελίδα www.unitedmacedonians.org.

Ουσιαστικά, καταβάλλεται προσπάθεια να οικοδομηθεί ένα παρελθόν στη βάση της πλήρους διάστασης Ελλήνων-Μακεδόνων. Προκειμένου να υποστηρίξουν αυτές τις θέσεις, επιστρατεύουν ακόμη και μελέτες από τον χώρο της

16. «Documents of the Continued Existence of Macedonia and the Macedonian Nation for a period of over 2.500 years», <http://www.historyofmacedonia.org/ConciseMacedonia/Documents.html>.

17. Βλ. πρόχειρα http://www.makedonika.org/html/body_ancient_history.htm, Για τη σημασία της ταυτότητας των αρχαίων Μακεδόνων βλ. Μ. Β. Hatzopoulos, «Perception of the self and the other: The Case of Macedon» στο Βλάσης Βλασίδης, Γιάννης Στεφανίδης (επιμ.) Μακεδονικές ταυτότητες. Η διαχρονική πορεία τους (υπό έκδοση). Για τις σχέσεις των λοιπών Ελλήνων με τους Μακεδόνες κατά την Αρχαιότητα βλ. Ιωάννης Ξυδόπουλος, «Μακεδόνες και Νότιοι Έλληνες: ταυτότητα και ετερότητα, από τα κλασικά χρόνια ως τη ρωμαϊκή κατάκτηση», στο Βλάσης Βλασίδης, Γιάννης Στεφανίδης (επιμ.) Μακεδονικές ταυτότητες. Η διαχρονική πορεία τους (υπό έκδοση).

γενετικής που «αποδεικνύουν» ότι οι Έλληνες ήταν υποσαχάριος λαός και επομένως δεν είχαν συγγενικές καταβολές με τους αρχαίους Μακεδόνες.¹⁸

Πολλές φορές τα κείμενα έχουν τη μορφή της «απόδειξης», της «αποκάλυψης» ή της απάντησης σε ρητορικές ερωτήσεις: απόδειξης της διαφοράς Ελλήνων-Μακεδόνων, αποκάλυψης του ψεύδους των Ελλήνων και εμφάνισης της ιστορικής αλήθειας.

Όπως είναι φυσικό, τα χωρία από τις ιστορικές πηγές που κατοχυρώνουν τις απόψεις τους είτε απουσιάζουν είτε είναι τόσο αποσπασματικά, που μόνο ένας μη υποψιασμένος αναγνώστης μπορεί να τα δεχθεί ως αποδείξεις.¹⁹ Ωστόσο, οι περισσότεροι επισκέπτες αυτών των σελίδων συνήθως είναι αδαείς γνώστες του Μακεδονικού Ζητήματος ή -ακόμη χειρότερα- δεν έχουν σχέση με την ιστορική επιστήμη, οπότε μπορούν εύκολα να αποδεχθούν όσα αποσπάσματα παρατίθενται στις σλαβομακεδονικές σελίδες. Αντίθετα, όποιος αποπειραθεί να ερευνήσει τις πηγές, θα διαπιστώσει είτε ότι η μετάφραση από τα αρχαία ελληνικά στα αγγλικά δεν είναι ακριβής, είτε ότι ο συγγραφέας σε άλλα μέρη του ίδιου κειμένου εκφράζει διαφορετικές απόψεις.

Παρόμοιας μορφής είναι και τα κείμενα που πραγματεύονται την ταυτότητα της γλώσσας των αρχαίων Μακεδόνων. Παραθέτοντας μέρη επιγραφών ή χαραγμάτων σε βράχους, προσπαθούν να τεκμηριώσουν την άποψη ότι οι αρχαίοι Μακεδόνες μιλούσαν μία γλώσσα διαφορετική από την ελληνική, ότι χρησιμοποιούσαν σύμβολα γραφής διαφορετικά από τα γράμματα του ελληνικού αλφαβήτου. Τα αποδεικτικά στοιχεία που παραθέτουν είναι ελάχιστα και αποσιωπούν τη συντριπτική πλειοψηφία των επιγραφών που έχουν βρεθεί σε ολόκληρη τη Μακεδονία και είναι γραμμένες στην ελληνική γλώσσα, με την ελληνική γραφή.²⁰ Η έλλειψη επαρκών στοιχείων τεκμαίρεται και από το γεγονός ότι τα κείμενα που ασχολούνται με το ιστορικό παρελθόν επιχειρώντας να αποδείξουν την μη ελληνικότητα της Μακεδονίας και φιλοξενούνται στις ίδιες ιστοσελίδες, δε χρησιμοποιούν αυτά τα στοιχεία, αλλά βασίζονται σε αποσπάσματα Ελλήνων και Ρωμαίων συγγραφέων γραμμένα στα ελληνικά ή τα λατινικά.

Ελάχιστα είναι τα άρθρα που αναφέρονται στη ρωμαϊκή ή τη βυζαντινή Μακεδονία. Αυτά επικεντρώνονται κυρίως στον Τσάρο Σαμουήλ και αποσιωπούν τα σχετικά με την Μακεδονική Δυναστεία.²¹ Η Μακεδονία κατά τη διάρκεια των πρώτων ετών της οθωμανικής κυριαρχίας δε γνωρίζει ιδιαίτερη δημοφιλία, ενώ το αντίθετο συμβαίνει για την εξέταση του 19ου αιώνα, οπότε και είναι πιο εύκολο να κάνει την εμφάνισή του το «μακεδονικό έθνος».

18. Βλ. "HLA genes in Macedonians and the sub-Saharan origin of the Greeks", <http://www.makedonika.org/processpaid.aspcontentid=fi.2001.pdf>.

19. «Ancient Quotes on the Macedonians as Distinct Nation», στο <http://www.historyofmacedonia.org/AncientMacedonia/AncientEvidence.html>.

20. Το πιο σημαντικό κείμενο είναι του Vasil Iljon στο <http://www.unet.com.mk/ancient-macedonians/>, το οποίο αναπαράγεται σε αρκετές σλαβομακεδονικές σελίδες. Ο Iljon γεννήθηκε στην περιοχή της Καστοριάς το 1941 και μετά το 1948 εγκατέλειψε την Ελλάδα. Σπούδασε αρχιτεκτονική στο Κίεβο και εργάστηκε ως συντηρητής και τεκμηριωτής αρχαιολογικών ευρημάτων στα Σκόπια. Πρόκειται για οπαδό της θεωρίας της ιστορικής και πολιτιστικής συνέχειας του μακεδονικού έθνους από την προϊστορική εποχή μέχρι τις ημέρες μας, η οποία φυσικά εκτείνεται σε όλη την γεωγραφική έκταση της Μακεδονίας. Vasil Iljon, "Understrainable Macedonian Civilisation" στο <http://www.unet.com.mk/ancient-macedonians-part2/nezapirliva1-e.htm>, downloaded στις 1 Φεβρουαρίου 2007.

21. Βλ. πρόχειρα <http://www.makedonija.info/roman.html> και <http://historyofmacedonia.org/Roman-Macedonia.html>.

Προκαλεί εντύπωση το γεγονός ότι σε αυτόν τον ιστορικό μύθο απουσιάζουν οι αναφορές στο σλαβικό παρελθόν και στη σλαβική ταυτότητα. Ενώ μέχρι πρόσφατα υπήρχαν πολλά κείμενα στο Διαδίκτυο για τις εγκαταστάσεις των σλαβικών πληθυσμών στη Βαλκανική και για την –υποτιθέμενη– σαφή μακεδονική ταυτότητά τους, αυτά πλέον έχουν εξαφανισθεί. Η αλλαγή στάσης δικαιολογείται με την –καινοφανή– θέση ότι η σλαβική καταγωγή των Σλαβομακεδόνων οφείλονταν στην πίεση που ασκούνταν από τη Σοβιετική Ένωση και την Γιουγκοσλαβία, άρα την «κακή» κομμουνιστική προπαγάνδα.²²

Σπανίζουν εξάλλου και οι αναφορές στο πρόσφατο σλαβικό παρελθόν. Έτσι, ενώ οι Σλαβομακεδόνες διεκδικούν το σύνολο σχεδόν της βουλγαρικής εθνικής αναγέννησης, ωστόσο οι σχέσεις με τη Ρωσία κατά τον 19ο αιώνα και το Κίνημα του Πανσλαβισμού απουσιάζουν παντελώς. Πρόκειται για μια ηχηρή σιωπή. Εύκολα μπορεί να υποθέσει κανείς ότι η παράθεση κειμένων αναφορικά με τον Πανσλαβισμό και τη Ρωσία θα μπορούσε να ερμηνευθεί ως μία κεκαλυμμένη εύνοια ή προτίμηση και προς τη σύγχρονη Ρωσία, κάτι που δεν είναι επιθυμητό, αφού τόσο η κυβέρνηση και τα υπόλοιπα πολιτικά κόμματα στη FYROM όσο και η σλαβομακεδονική ομογένεια επενδύουν πολιτικά στις άριστες σχέσεις με τις ΗΠΑ.

Σε αυτό το πλαίσιο της «αποσλαβοποίησης» της «μακεδονικής» ταυτότητας εντάσσεται και η πρόσφατη αλλαγή προτιμήσεων στο ζήτημα του εκχριστιανισμού. Η σταδιακή περιθωριοποίηση των αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου, αποστόλων των Σλάβων, από τα επιστημονικά περιοδικά και βιβλία, από πάσης φύσεως εκλαϊκευτικά συγγράμματα και από το Διαδίκτυο δεν είναι τυχαία. Αντίθετα, υποδηλώνει τη θέληση των Σλαβομακεδόνων να δομήσουν μια ιστορική ταυτότητα μακριά από την σλαβική καταγωγή.

Έτσι, τη θέση των αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου ως αποστόλων καταλαμβάνει ο Απόστολος Παύλος, ο οποίος με τις περιοδείες του δίδαξε τον χριστιανισμό στη Μακεδονία. Επομένως και ο εκχριστιανισμός των (μη Σλάβων) Μακεδόνων έλαβε χώρα αρκετούς αιώνες νωρίτερα. Οι άγιοι Κύριλλος, Μεθόδιος και Κλήμης της Αχρίδας αφήνεται να εννοηθεί ότι είναι υπεύθυνοι για το μικρό εκείνο κομμάτι των Σλάβων που εγκαταστάθηκε στη Βαλκανική τον 8ο αιώνα και στη συνέχεια εντάχθηκε στον μακεδονικό κορμό.²³

Χαρακτηριστικό γνώρισμα των κειμένων που δημοσιεύονται είναι η υποβάθμιση ή η πλήρης απουσία των λοιπών εθνικών ομάδων στη Μακεδονία. Οθωμανοί, Έλληνες, Εβραίοι, Αλβανοί, Βούλγαροι, Σέρβοι και Βλάχοι αντιμετωπίζονται σαν να μην υπήρξαν ποτέ. Ακόμα και οι εξεγέρσεις άλλων εθνικών ομάδων «μακεδονοποιούνται» ασύστολα. Ανάλογα με την προέλευση της σλαβομακεδονικής σελίδας, δηλαδή εάν προέρχεται από τη FYROM ή από την ομογένεια στην Αυστραλία ή τον Καναδά, αλλάζει και ο ρόλος των Αλβανών. Στην πρώτη περίπτωση, οι Αλβανοί παρουσιάζονται με εντελώς αρνητικό τρόπο. Στη δεύτερη, απλώς δεν υφίστανται. Αλλά και η ανταλλαγή των χριστιανικών πληθυσμών της Μικράς Ασίας με τους μουσουλμάνους της Μακεδονίας κατακρίνεται, όχι μόνο διότι έγινε εποικισμός με πρόσφυγες στη Μακεδονία, αλλά

22. «Why the Macedonians are not “Slavs”?», στο <http://www.historyofmacedonia.org/ConciseMacedonia/MacedoniansNotSlavs.html>.

23. «History of the Macedonian Orthodox Church» στο <http://www.mpc.org.mk/English/MPC/history-mpc.asp>. «Short History of the Macedonian Orthodox Church» στο <http://www.m-p-c.org/History/history.htm>.

διότι οι 500.000 μουσουλμάνοι που ανταλλάχθηκαν το 1922 δεν ήταν Τούρκοι, αλλά Μακεδόνες μουσουλμάνοι.²⁴

Μία άλλη κατηγορία κειμένων αποτελούν οι μαρτυρίες των παιδιών-προσφύγων του Ελληνικού Εμφυλίου. Τις δύο τελευταίες δεκαετίες έχουν αρχίσει να εκδίδονται βιβλία που περιέχουν είτε τα προσωπικά βιώματα ατόμων που έφυγαν από τη δυτική Μακεδονία σε παιδική ηλικία κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων χρόνων του Εμφυλίου Πολέμου, είτε αφιερώματα στα χωριά των Σλαβοφώνων των περιοχών της Καστοριάς και της Φλώρινας.²⁵ Τα περισσότερα εξ αυτών προέρχονται από άτομα που έχουν εγκατασταθεί πλέον στον Καναδά ή στην Αυστραλία και βρίσκονται στη δύση της ζωής τους ή από τους απογόνους των παιδιών-προσφύγων που είναι εγκατεστημένοι στο Νέο Κόσμο. Τα διάφορα σλαβομακεδονικά sites προβάλλουν τα συγκεκριμένα βιβλία και τις εκδηλώσεις παρουσίασής τους στο ευρύ κοινό, χρησιμοποιώντας παράλληλα αποσπάσματα κειμένων και φωτογραφικό υλικό από τα βιβλία αυτά στις σελίδες τους.

Όλα ανεξαιρέτως τα κείμενα-αφηγήσεις προωθούν την άποψη ότι οι Σλαβομακεδόνες εκδιώχθηκαν από τις ελληνικές αρχές βάσει οργανωμένου σχεδίου, που στόχευε στην εκκαθάριση της δυτικής Μακεδονίας από τους μη ελληνικούς πληθυσμούς. Για όλα αυτά τα άτομα δεν υπήρξε ή δεν είχε καμιά σημασία ο ελληνικός Εμφύλιος Πόλεμος, οι μεγάλες μάχες που διαδραματίστηκαν μεταξύ του Δημοκρατικού και του Εθνικού Στρατού. Το οργανωμένο σχέδιο απομάκρυνσης των παιδιών εκτός Ελλάδος, η προσφυγή του ελληνικού κράτους στον ΟΗΕ για την επιστροφή των παιδιών στη χώρα αλλά και η συγκέντρωση των παιδιών στις παιδουπόλεις δεν μνημονεύονται πουθενά, σαν να μη συνέβη τίποτε από τα παραπάνω. Γι' αυτούς, το ιστορικό παρελθόν δεν υφίσταται. Η αλήθεια αναπαράγεται μόνο μέσα από τις δικές τους αναμνήσεις και τις διηγήσεις που άκουσαν κατά την παιδική τους ηλικία, υποκαθιστώντας την ιστορική πραγματικότητα.

Η εικόνα που προβάλλεται για την Ελλάδα είναι η χειρότερη δυνατή. Η γειτονική τους χώρα ενσαρκώνει τη μορφή του απόλυτου κακού, που δεν υπέστη συμφορές στη διάρκεια του Εμφυλίου Πολέμου αλλά είχε ως μοναδικό σκοπό να εμποδίσει την ένωση όλων των Σλαβομακεδόνων σε ένα κράτος που δημιουργούσε ο Τίτο ή ακόμη και να πραγματοποιήσει οργανωμένη εθνοκάθαρση εναντίον τους. Τα κείμενα συνοδεύουν ειδυλλιακές φωτογραφίες από τη ζωή στα σλαβόφωνα χωριά της Καστοριάς και της Φλώρινας πριν από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο καθώς και φωτογραφίες ερειπίων από τα ίδια χωριά τις επόμενες δεκαετίες, που αφήνουν να εννοηθεί ότι τα χωριά στο σύνολό τους καταστράφηκαν από επιδρομές του ελληνικού στρατού, άσχετα αν κάποια από αυτά ερήμωσαν από τη μετανάστευση που ακολούθησε τις επόμενες δεκαετίες.²⁶

24. «Similarly nearly half a million Muslim Macedonians, in spite of their cries that they were not Turks, were uprooted from Macedonia and forcibly evicted to Turkey». (<http://www.maknews.com/html/articles/stefov/stefov51.html>).

25. Lefa Ognenova-Michova & Kathleen Mitsou-Lazaridis, *A Girl from Neret*, στο http://www.pollitecon.com/html/books/Girl_Neret.html, downloaded στις 1 Μαρτίου 2007. Kita Sapurma, Pandora Petrovska, *Children Of The Bird Goddess: A Macedonian Autobiography* στο http://www.pollitecon.com/html/books/bird_goddess.html, downloaded στις 1 Μαρτίου 2007. *Short History of Zhelevo Village* Macedonia, στο <http://www.zhelevo.com/history/>.

26. Για την έκδοση των απομνημονευμάτων και των αναμνήσεων των Σλαβομακεδόνων έχει ιδρυθεί εκδοτικός οίκος στην Αυστραλία, ο Pollitecon Publications (www.pollitecon.com).

B. Τα Σύμβολα και οι χάρτες

Εκτός από τα κείμενα, αξίζει να στραφεί η προσοχή στα σύμβολα και στους χάρτες που χρησιμοποιούνται. Οι σλαβομακεδονικές σελίδες προβάλλουν πλέον σταθερά τα σύμβολα της Μακεδονικής Δυναστείας, δηλαδή τους Βασιλείς Φίλιππο και Αλέξανδρο, το δεκαεξάκτινο αστέρι και μάλιστα με τις εικαστικές εκφράσεις που εδώ και δεκαετίες χρησιμοποιούνται από τους Έλληνες επιστήμονες και τους ελληνικούς φορείς αλλά και τους επιστήμονες όλου του κόσμου ως δηλωτικά και ως εμβλήματα της ελληνικής ταυτότητας της αρχαίας Μακεδονίας. Συγκεκριμένα, πρόκειται για την κεφαλή του Φιλίππου Β' από χρυσό περίαπτο των ρωμαϊκών χρόνων που φυλάσσεται στη Εθνική Βιβλιοθήκη στο Παρίσι, την ερμαϊκή στήλη Αλάρα με τη μορφή του Αλέξανδρου που βρίσκεται στο Μουσείο του Λούβρου και το μακεδονικό αστέρι, όπως αποτυπώνεται στις λάρνακες στους βασιλικούς τάφους της Βεργίνας.

The screenshot displays a list of articles on the left and images of artifacts on the right. The articles include:

- MACEDONIAN APPROPRIATION OF GREEK KULTURGESCHICHTE** by D. Brendan Nagle, University of Southern California
- WHO WERE (AND ARE) THE MACEDONIANS?** by Eugene N. Borza, Penn State University
- GREEKS AND MACEDONIANS** by E. Badian, Department of History, Harvard University
- DIPLOMATIC NEGOTIATIONS BETWEEN DARIUS AND ALEXANDER** by E.F. Bleodow, University of Ottawa
- THE ANCIENT MACEDONIANS AND THEIR LANGUAGE** by MANU
- ARGUMENTS FOR THE UNDYING SAGA OF ANCIENT MACEDONIA** by Vasil Tupurkovski, Ph.D.
- EVROVISTITE SE BORELE ZA SLAVATA NA ANTICKA MAKEDONIA** by Aleksandar Donski (in Macedonian)
- THE GREAT BATTLES OF ALEXANDER** by 4CD
- ALEXANDER'S FIRST GREAT VICTORY** by John R. Mixer, Military History
- MACEDONIA PAST AND PRESENT** by George Poncho
- MONETARY HISTORY OF ANCIENT MACEDONIA** by Princeton Economic Institute
- THE BOYHOOD OF ALEXANDER** by NGL Hammond

The images on the right include:

- A bust of Philip II.
- The larnax thought to contain the bones of Philip II.
- A bronze Macedonian coin (c. 221-168 BC).
- A painting of Alexander III the Great as depicted.

▲ Από την ιστοσελίδα www.makedonika.org.

Επίσης, στις ιστοσελίδες χρησιμοποιείται και ο λέοντας, αλλά όχι με τη μορφή και την ταυτότητα του λέοντα που χρησιμοποιούν οι Βούλγαροι και οι Σλαβομακεδόνες και τον οποίο αναγνωρίζει κανείς σε θυρεούς κρατικών οργανώσεων, ακόμη και στα κόμματα VMRO της Βουλγαρίας και VMRO-DPMNE της FYROM, αλλά με τη μορφή του λέοντα που απεικονίζεται σε παραστάσεις από την αρχαία Μακεδονία. Η πιο προβεβλημένη μορφή είναι αυτή του ψηφιδωτού δαπέδου από την Πέλλα που απεικονίζει σκηνή κυνηγιού δύο ανδρών με λιοντάρι.²⁷

27. «The Macedonian Lion», <http://www.historyofmacedonia.org/Macedoniansymbols/Macedonian-Lion.html> και <http://smk.org.mk/index.asp?content=contentamblemi&vlang=mk>.

Η επιλογή των συγκεκριμένων συμβόλων δεν προκαλεί εντύπωση. Αφού οι Σλαβομακεδόνες διεκδικούν το σύνολο της ιστορίας και του πολιτισμού της αρχαίας Μακεδονίας, είναι λογικό να χρησιμοποιούν τα ίδια σύμβολα. Εκείνο όμως που ξενίζει είναι ότι υιοθετούν τις ίδιες απεικονίσεις των συμβόλων που δηλώνουν την ελληνική ταυτότητα της Μακεδονίας. Απουσιάζουν εντελώς άλλες παραλλαγές των συμβόλων, παρ' ότι θα ήταν αναμενόμενο να παρουσιάζουν ευρήματα από τις ανασκαφές σε μακεδονικές πόλεις και τάφους που βρίσκονται σήμερα στο έδαφος της FYROM. Η συμπεριφορά αυτή φανερώνει ότι οι Σλαβομακεδόνες διεκδικούν το σύνολο της αρχαίας μακεδονικής κληρονομιάς όπως έχει διαμορφωθεί σήμερα και όχι μια διαφορετική εκδοχή της ή μία παραλλαγή της.

Εξίσου σημαντικό ρόλο με τα σύμβολα παίζουν και οι χάρτες. Ουσιαστικά, δεν υφίστανται σλαβομακεδονικές σελίδες χωρίς χάρτες. Όλοι ανεξαιρέτως οι ιδιώτες αλλά και οι φορείς που ασχολούνται με τη «μακεδονική εθνική υπόθεση», αισθάνονται την υποχρέωση να φιλοξενούν τουλάχιστον έναν χάρτη που απεικονίζει τη Μακεδονία. Η τάση αυτή θεωρείται φυσιολογική, καθώς η Μακεδονία δεν είναι η πιο γνωστή περιοχή ανά τον κόσμο, επομένως υπάρχει η ανάγκη να αποτυπωθεί στον χάρτη.

Ο πιο δημοφιλής χάρτης που δημοσιεύεται είναι αυτός που απεικονίζει τη Μακεδονία στα γεωγραφικά της όρια, όπως αυτά ορίζονταν τον 19ο αιώνα και η οποία τέμνεται από τις συνοριακές γραμμές της FYROM, της Αλβανίας, της Βουλγαρίας και της Ελλάδας. Ο τρόπος απεικόνισης της Μακεδονίας, που τμήμα της αποτελεί η Republic of Macedonia ή η Republika Makedonija και δύο άλλα μέρη, η Pirinska και η Egejcka Makedonija στη Βουλγαρία και στην Ελλάδα, αντίστοιχα, δημιουργεί ηθελημένους συνειρμούς στο κοινό του Διαδικτύου ότι υπάρχουν αλύτρωτες εδαφικές περιοχές και πληθυσμοί, οι οποίοι βρίσκονται υπό ξένη κατοχή. Ο χάρτης αυτός εμφανίζεται σε διάφορες παραλλαγές

αλλά πάντα με την ίδια μορφή, τη Μακεδονία χωρισμένη στα τρία, ακόμη και όταν υποτίθεται ότι παρουσιάζει τη σημερινή FYROM με τους γείτονές της.²⁸

Επίσης παρουσιάζονται και χάρτες της αρχαίας Μακεδονίας καθώς και των εκστρατειών του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Σε όλους τους παραπάνω χάρτες η Μακεδονία και η Ελλάδα παρουσιάζονται ως εντελώς διακριτές ενότητες, ως διαφορετικά κράτη.²⁹

Οι φορείς

Σήμερα η σλαβομακεδονική παρουσία στο Διαδίκτυο υφίσταται μέσα από διάφορες ιστοσελίδες, από λίστες συζητήσεων και από προσωπικά ημερολόγια. Οι ιστοσελίδες μπορεί να έχουν οποιαδήποτε προέλευση (κρατικές, οργανισμών, σωματείων και ιδιωτών).

Οι ιστοσελίδες των κρατικών οργανισμών δείχνουν ότι δεν ασχολούνται με τον αλυτρωτισμό. Προωθούν το αντικείμενό τους όπως οφείλουν και ασχολούνται κυρίως με αυτό. Απουσιάζουν οι πολλές αναφορές στο «ένδοξο παρελθόν» της χώρας. Αλλά και σε επίπεδο εμφάνισης, υιοθετούν κάποια σύμβολα του μακεδονικού παρελθόντος, σε μικρότερο όμως βαθμό από τον αναμενόμενο. Αντίθετα, επιχειρούν να εμφανίζονται μοντέρνες σε σύλληψη και λειτουργία, παρόμοιες με αυτές άλλων πιο ανεπτυγμένων κρατών. Ακόμη και οι σελίδες των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης δε δείχνουν να διακατέχονται από αισθήματα προβολής αλυτρωτικών τάσεων ή έστω προβολής μιας πολιτικής πιο προωθημένης από αυτήν που έχει υιοθετήσει το επίσημο κράτος. Το ίδιο συμβαίνει και με τα κόμματα, ακόμη και με το VMRO-DPMNE, το οποίο προσπαθεί να αποδείξει ότι το σημερινό κόμμα είναι απ' ευθείας απόγονος της ΕΜΕΟ των αρχών του 20ού αιώνα.³⁰ Άλλωστε και οι φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως το πρακτορείο ειδήσεων Macedonian Information Agency (www.mia.com.mk), το γραφείο μεταναστών (www.emigration.com.mk) ή τα κρατικά αρχεία (www.archiv.gov.mk), δεν φιλοξενούν συχνά αλυτρωτικές αναφορές στις σελίδες τους.

Η κατάσταση αρχίζει να αλλάζει καθώς απομακρυνόμαστε από τις σελίδες των κρατικών φορέων της FYROM. Δύο κατηγορίες φορέων που αξίζει να αναφερθούν είναι αυτή των μη κυβερνητικών οργανώσεων και εκείνη των οργανώσεων των αποδήμων Σλαβομακεδόνων.

Η πιο σημαντική μη κυβερνητική οργάνωση, η οποία ασχολείται κυρίως με τη διατύπωση καταγγελιών σε βάρος της Ελλάδας και σε δεύτερη μοίρα κατά της Βουλγαρίας και της Αλβανίας για παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των μειονοτήτων τους, είναι η Macedonian Human Rights Movement International (www.mhrmi.org), με έδρα το Τορόντο του Καναδά. Οι εκθέσεις

28. Republic of Macedonia, Click here to view a map of Macedonia's entire territory και εμφανίζεται <http://www.makedonija.info/map1.jpg>. National Geographic Map of Macedonia, στο <http://www.makedonija.info/info.html#Name>. Map of Historical Ethnic Macedonia, στο <http://www.historyofmacedonia.org/ConciseMacedonia/map.html>, <http://www.unitedmacedonians.org/macedonia/maps.html>.

29. <http://www.makedonija.info/alex.html>. <http://www.historyofmacedonia.org/AncientMacedonia/AlexandertheGreat.html>.

30. <http://www.vmro-dpmne.org.mk/istorija.html>.

που φιλοξενούνται στη σελίδα του MHRMI αναπαράγονται από το σύνολο των σελίδων που προωθούν την αλυτρωτική προπαγάνδα της FYROM, από πολλές σελίδες μη κυβερνητικών οργανώσεων, σελίδες εθελοντικών οργανώσεων, ιδιωτικές σελίδες κ.ά. Όμως τα περισσότερα άρθρα λαμβάνονται από τη σελίδα του Ελληνικού Παρατηρητηρίου του Ελσίνκι (cm.greekhelsinki.gr/index.php), που ενημερώνεται διαρκώς από τις ευρωπαϊκές και τις ελληνικές βάσεις πληροφοριών. Οι πιο σημαντικές σελίδες που αναπαράγουν τέτοια κείμενα είναι αυτή της Macedonian Human Rights Committee of Melbourne and Victoria,³¹ η United Macedonian Diaspora,³² η Canadian Macedonian Human Rights Committee (CMHRC) κ.ά.

Θα μπορούσε να ισχυρισθεί κανείς ότι πρόκειται για τυπικές σελίδες μη κυβερνητικών οργανισμών που αγωνίζονται για τη μετατροπή των βαλκανικών κοινωνιών σε κοινωνίες πολιτών. Όμως δε φαίνεται να ισχύει κάτι τέτοιο, καθώς μια πιο προσεκτική ανάγνωση καταδεικνύει ότι οι συγκεκριμένες σελίδες φιλοξενούν μόνο τις εκθέσεις των διεθνών και άλλων οργανισμών, φορέων κ.ο.κ. που αφορούν τους Σλαβοφώνους στην Ελλάδα, το Ουράνιο Τόξο και συναφή θέματα, ενώ δεν περιέχουν καμιά πληροφορία για τις μειονότητες και τα ανθρώπινα δικαιώματα στο εσωτερικό της FYROM.³³ Επίσης όλες έχουν ως κοινή πολιτική τη διατήρηση-αρχαιοθέτηση των εκθέσεων εναντίον της Ελλάδας, ασχέτως αν κάποιες από τις κατηγορίες αποδείχθηκε στην πορεία του χρόνου ότι δεν ευσταθούν και αν κάποιες έχουν αλλάξει.

Ιδιαίτερης μνείας αξίζει η United Macedonian Diaspora, (<http://www.umdiaspora.com>), η οποία συστάθηκε το 2004 στην Ουάσινγκτον με σκοπό να λειτουργήσει ως κέντρο επηρεασμού αποφάσεων. Τα ζητήματα στα οποία επικεντρώνεται, είναι η ενότητα των αποδήμων Σλαβομακεδόνων, η αναγνώριση του συνταγματικού ονόματος της FYROM, τα ανθρώπινα δικαιώματα των μειονοτικών Μακεδόνων, οι επενδύσεις στη FYROM, η ένταξή της στην ΕΕ και το NATO και η βελτίωση των διμερών σχέσεων FYROM-ΗΠΑ.

Το World Macedonian Congress και η United Macedonians συνιστούν τους σημαντικότερους φορείς που εκφράζουν την σλαβομακεδονική ομογένεια και διατηρούν μια ισχυρή παρουσία στο Διαδίκτυο. Η πρώτη χρησιμοποιεί κυρίως τη σλαβομακεδονική γλώσσα, ενώ η δεύτερη την αγγλική. Πρόκειται για ιστοσελίδες, το περιεχόμενο των οποίων απέχει από τη συγκρατημένη στάση των κρατικών φορέων της FYROM. Αντίθετα, ασκούν σαφώς επιθετική πολιτική εναντίον της Ελλάδας και της Βουλγαρίας και τρέφουν μεγαλοϊδεατικές τάσεις. Ειδικά η Unitedmacedonians αποτελεί προνομιακό χώρο δράσης του Risto Stefan, ο οποίος τροφοδοτεί με κείμενά του τις περισσότερες σλαβομακεδονικές σελίδες που ασκούν αλυτρωτική προπαγάνδα.³⁴

Εκτός από τις παραπάνω, μια σειρά από οργανώσεις αποδήμων Σλαβομακεδόνων στον Καναδά, την Αυστραλία και σε κάποιες ευρωπαϊκές χώρες διατηρούν σελίδες στο Διαδίκτυο. Οι σελίδες αυτές, που άλλοτε εμφανίζονται με την επωνυμία της οργάνωσης και άλλοτε με ονομασίες που αντλούνται από το

31. <http://www.macedonianhr.org.au/News.html>.

32. http://www.umdiaspora.org/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=22&Itemid=52.

33. <http://www.mhrmi.org/reports/>.

34. <http://www.unitedmacedonians.org/macedonia/>.

ιστορικό παρελθόν όπως Ilinden, Gotse Delceu κλπ., φιλοξενούν υλικό πρωτίστως από τις εκδηλώσεις τους και δευτερευόντως ορισμένα στοιχεία για την ταυτότητα της χώρας προέλευσης και την ιστορία της. Συνήθως όμως το υλικό είναι αποσπασματικό και άτεχνο, με περιορισμένη επίδραση στον επισκέπτη, ο οποίος, αν έχει κάποιο ενδιαφέρον για το Μακεδονικό Ζήτημα, θα αναζητήσει και άλλες πηγές για την ενημέρωσή του.

Ιδιαίτερη αναφορά πρέπει να γίνει και στην Canadian Macedonian Historical Society,³⁵ έναν φορέα που δραστηριοποιείται κυρίως εκτός Internet, αλλά έχει ικανή παρουσία και σε αυτό. Η ιστοσελίδα του προωθεί τις δικές του εκδηλώσεις, φιλοξενεί όμως και το σύνολο των εκδηλώσεων που διοργανώνονται στον Καναδά αναφορικά με την σλαβομακεδονική υπόθεση. Επίσης οργανώνει διαλέξεις, ενώ διατηρεί βιβλιοθήκη και βιβλιοπωλείο που πουλά βιβλία ιστορικά και κοινωνικοανθρωπολογικά που απηχούν τις απόψεις της σλαβομακεδονικής διασποράς και τα οποία έχουν εκδοθεί στο σύνολό τους εκτός FYROM.

Όμως οι πιο αποτελεσματικές προπαγανδιστικές σελίδες είναι αυτές που διατηρούν οι ιδιώτες. Αρκετές από αυτές είναι τόσο πλήρεις και καλοφτιαγμένες, που υποθέτει κανείς ότι συντηρούνται με μεγάλες χορηγίες από διάφορους κρατικούς φορείς της FYROM ή από κοινότητες της Διασποράς, είτε απλώς από άτομα πολύ ικανά και πολύ δραστήρια, ταγμένα στην προώθηση της σλαβομακεδονικής εθνικής υπόθεσης. Έτσι, το www.makedonija.info ανήκει στον Bill Nikolon που είναι και Πρόεδρος της Macedonian Human Rights Movement International και το www.oscchima.com ανήκει στον Risto Stefon, γνωστό από την αναδημοσίευση των κειμένων του στις περισσότερες σλαβομακεδονικές ιστοσελίδες. Αντίθετα, το my.macedonia.net, το historyofmacedonia.org, το maknews.com, το www.macedon.org και το www.macedonia.org δεν φιλοξενούν κανένα στοιχείο που να προσδιορίζει την ταυτότητα του ιδιοκτήτη τους, αφήνοντας περιθώριο για ποικίλες υποθέσεις.

Σε τελική ανάλυση, τα κείμενα που προωθούν την αλυτρωτική προπαγάνδα δεν είναι πολλά· απλώς αναπαράγονται από πολλά sites, τα οποία λειτουργούν ως αποθήκες προώθησης πληροφοριών. Τέτοια είναι το <http://www.maknews.com/index.html>, το <http://www.makedonika.org/html/history.htm>, το www.makedon.org, το www.unitedmacedonians.org, το www.historyofmacedonia.org, το <http://faq.macedonia.org/history/> και το http://vlib.iue.it/history/europe/Macedonia/#cultural_heritage.

Πώς όμως επικοινωνούν όλα αυτά τα sites; Υπάρχει κάποιο συγκεκριμένο σχέδιο επικοινωνίας μεταξύ τους; Η απάντηση είναι μάλλον αρνητική. Ωστόσο οι περισσότεροι Σλαβομακεδόνες που δραστηριοποιούνται στο Διαδίκτυο μετέχουν σε διάφορα σλαβομακεδονικά fora, κυρίως της ομογένειας. Το πιο σημαντικό είναι το <http://groups.yahoo.com/group/RMDigest/> που συνδέεται άμεσα με το site Reality Macedonia. Μπορεί τα μέλη που συμμετέχουν σε αυτά τα fora να μην είναι πολλά, τα περισσότερα όμως εξ αυτών διατηρούν και τα δικά τους sites, έτσι ώστε κάθε είδηση ή πληροφορία να διαδίδεται και να βρίσκει τη θέση της όχι αυτόματα αλλά σχεδόν πάντα σε πολλές σλαβομακεδονικές σελίδες, με αποτέλεσμα να αυξάνει η απήχησή της.

Τα ηλεκτρονικά ημερολόγια (weblogs) αποτελούν την πιο πρόσφατη τάση

35. <http://www.macedonianhistory.ca/index.html>.

στο χώρο του Διαδικτύου. Άτομα με άνεση στον γραπτό λόγο σχολιάζουν καθημερινά, σε τακτά ή άτακτα χρονικά διαστήματα, θέματα δημόσια και ιδιωτικά, της επικαιρότητας ή μη. Σε πολλές χώρες η επιρροή τέτοιων ημερολογίων ανταγωνίζεται αυτή των παραδοσιακών μέσων ενημέρωσης. Τέτοιου είδους ηλεκτρονικά ημερολόγια έχουν αρχίσει να εμφανίζονται τον τελευταίο καιρό και στη γειτονική χώρα για πολλά θέματα, ακόμα και για την πολιτική.

Τα δύο τελευταία χρόνια έχουν αρχίσει να κάνουν την εμφάνισή τους και σλαβομακεδονικά weblogs, που ασχολούνται με τις μακεδονικές υποθέσεις. Το πιο γνωστό είναι το Macedonian Tendency (<http://david-edenden.blogspot.com>) του David Edenden (ψευδώνυμο του συγγραφέα που κατάγεται από την ελληνική Μακεδονία), ο οποίος προβάλλει -αρκετές φορές με ακραίο τρόπο- τις προσωπικές του απόψεις για όλα τα γνωστά θέματα, όπως «Hellenism is Rasmus»,³⁶ «Hitlerite Propaganda and "The Name Issue"». ³⁷ Ο συγγραφέας του ημερολογίου είναι αρκετά δημοφιλής, ώστε να δίνει συμβουλές σε πολιτικούς σαν τον Vasil Topurkonski μέσα από καταξιωμένα δημοσιογραφικά sites.³⁸ Δραστήριο εμφανίζεται και το <http://makedonskaistorija.blog.com.mk/> ανωνύμου συγγραφέα, το οποίο ασχολείται κυρίως με την ταυτότητα και την προέλευση των Βουλγάρων στη Μακεδονία και δευτερευόντως με εκείνη των Ελλήνων.

Φυσικά, υπάρχουν και άλλα blogs Σλαβομακεδόνων από τη FYROM ή από άλλες χώρες, τα οποία ασχολούνται με τα μακεδονικά θέματα και με την Ελλάδα, αλλά όχι αποκλειστικά ούτε σε καθημερινή βάση. Τέτοια είναι το <http://ilinden2000makedonsko.drustvo.blog.com.mk/> του Aleks από την Ιταλία, το <http://dion.blog.com.mk/node/76678> για τον πολιτισμό και το κρασί στη Μακεδονία αλλά και το <http://blog.com.mk/node/74417> του Volan, αφιερωμένο στον πρόγονό του Μέγα Αλέξανδρο και στην εθνική ταυτότητα των Σλαβομακεδόνων.

Τα fora συζητήσεων

Εκείνο που σίγουρα κατάφερε το Διαδίκτυο ήταν να φέρει σε επαφή άτομα από διαφορετικές εθνικές κοινότητες για να συζητούν ή να αντιδικούν σε θέματα ουδέτερα αλλά και ακανθώδη, όπως οι εθνικές διαφορές. Η επαφή πραγματοποιείται με έμμεσο τρόπο, όπως η εμφάνιση διαφορετικών σελίδων οι οποίες περιέχουν διαφορετικές θέσεις πάνω στο ίδιο ζήτημα και απευθύνονται στο σύνολο των χρηστών του Διαδικτύου που συνήθως είναι αδιάφοροι για τέτοια θέματα, ή άμεσα, καθώς μετέχουν σε fora συζητήσεων. Σε αυτή την περίπτωση, μεταφέρονται στο Διαδίκτυο όλες σχεδόν οι κοινωνικές συμβάσεις της πραγματικής ζωής. Τίθενται δηλαδή θέματα πολιτικής επικοινωνίας, πολιτικών συμμαχιών και δημιουργούνται σχέσεις εξουσίας.³⁹ Όσοι μετέχουν σε αυτή τη διαμάχη, είτε αυτοπροβάλλονται με την πραγματική τους ταυτότητα –εάν αυτό επιθυμούν– είτε δημιουργούν μία θολή ή ψευδή ταυτότητα. Με αυτό τον

36. <http://david-edenden.blogspot.com/2005/05/macedonians-need-big-tent.html>.

37. <http://david-edenden.blogspot.com/2007/03/hitlerite-propaganda-and-name-issue.html>.

38. <http://david-edenden.blogspot.com/2007/03/hitlerite-propaganda-and-name-issue.html>.

39. Maxim Waldstein, "The politics on the web: the case of one newsgroup", *Media, Culture and Society*, 27 (5), 741-742.

τρόπο νοιώθουν σιγουριά, επομένως μπορούν να εκφραστούν πιο ελεύθερα σε σχέση με τον πραγματικό κόσμο. Εξάλλου, όπως δεν έχουν τη δυνατότητα να ασκήσουν φυσική βία, έτσι δεν πρόκειται και να υποστούν εκδηλώσεις βίας, επομένως ο λόγος τους μπορεί να καταστεί πιο οξύς. Είναι πιθανό επίσης να υιοθετήσουν και να προβάλουν πιο ακραίες πολιτικές θέσεις.

Η συμμετοχή σε διεθνή fora συζητήσεων μπορεί να θεωρείται από τους περισσότερους από εμάς γεγονός χωρίς καμιά σημασία, ωστόσο τα μέλη τους ανέρχονται σε χιλιάδες ή δεκάδες χιλιάδες. Οι περισσότεροι που ασχολούνται με αυτά τα θέματα έχουν σχετική ή περιεμφερή επαγγελματική ενασχόληση, δηλαδή είναι ακαδημαϊκοί, πανεπιστημιακοί, ερευνητές, πολιτικοί επιστήμονες, δημοσιογράφοι από ολόκληρο τον κόσμο. Και τα fora αυτά αποκτούν μεγαλύτερο κοινό, όταν ένα ζήτημα εμφανίζει χαρακτηριστικά έντασης, αντιπαράθεσης ή κρίσης. Έτσι οι συμμετέχοντες σε fora συζητήσεων έχουν τη δυνατότητα να απευθύνονται σε περισσότερα άτομα από τους αναγνώστες των επιστημονικών βιβλίων και περιοδικών, κάποιες φορές εφημερίδων μικρομεσαίας κυκλοφορίας.

Τα πιο γνωστά σλαβομακεδονικά fora είναι το <http://forums.vmacedonia.com/login.asp?target=default.asp>, το <http://www.macedonians.proboards62.com> και το <http://forum.makedonija.name/>, αλλά υπάρχουν και πολλά άλλα, με βάση είτε στη FYROM είτε στο εξωτερικό. Φυσικά υπάρχουν και αντίστοιχα ελληνικά fora που ασχολούνται με τη Μακεδονία, με σημαντικότερο το <http://www.macedoniaontheweb.com/forum/>. Καθώς το Μακεδονικό Ζήτημα αποτελεί θέμα που συζητείται συχνά σε πολλά fora, απαντάται αλλού αναμενόμενα, όπως στο forum της ομογένειας <http://www.omogenia.com/forums/ubbthreads.php/Cat/0> και αλλού εντελώς αναπάντεχα, όπως στο forum για το ελληνικό ποδόσφαιρο <http://www.greeksoccer.com/forums/index.php?s=7de83400e07350c3b365d0d54c81625a&showforum=141>. Η συζήτηση όμως πυροδοτείται, όταν συναντώνται Έλληνες και Σλαβομακεδόνες σε ουδέτερο έδαφος και συζητούν για το Μακεδονικό και για την ταυτότητα της Μακεδονίας, όπως στο <http://www.topix.net/forum/world/macedonia>.

Στα συγκεκριμένα fora η γνώση μπορεί να μην είναι αρκετή, αλλά η υπερηφάνεια, η αλαζονεία, η εμπάθεια και η αδιαλλαξία περισσεύουν. Ουσιαστικά οι Σλαβομακεδόνες δεν κάνουν διάλογο, καθώς προσπαθούν να επιβάλλουν την άποψή τους στους υπολοίπους. Γι' αυτούς υπάρχει μία και μόνη Μακεδονία, η δική τους, η οποία ανήκει δικαιωματικά σε αυτούς και σε κανέναν άλλο Έλληνα, Βούλγαρο, Αλβανό, Τούρκο ή Εβραίο.

Άλλοι γράφουν χρησιμοποιώντας τα πραγματικά τους ονόματα, ενώ άλλοι με ψευδώνυμο. Όμως όλοι σχεδόν χαρακτηρίζονται από ένα έντονο εγώ και από ένα υπερεγώ που ταυτίζεται με τη Μακεδονία. Όσο η σημερινή κατάσταση της χώρας είναι μίζερη και όσο χειρότερη καθίσταται, τόσο η αναδρομή στο ένδοξο μακεδονικό παρελθόν γίνεται πιο συχνή. Με τον τρόπο αυτό, προσπαθούν να αντλήσουν υπερηφάνεια από το παρελθόν για να αντιμετωπίσουν το παρόν και το μέλλον αλλά και τους άλλους βαλκανικούς λαούς που προσδεύουν ταχύτερα από αυτούς.